

jose și puternice ca bărbații lor. Sămănă multă cu multe din muntencele noastre.

Columna lui Traiană e un document prețios pentru Români, pentru rădicarea spiritului românesc și redescoperirea conștiinței naționale daco-romane. Frumos ar fi să-l vezi în miniatură pe masa fiă-carui Român sau baremi fotografat bine și descris în toate amănuntele sale.

Afară de aceste monumente mai sunt și altele pe la Roma, cari ne amintesc despre timpurile trecute. Înțeleg poporul de rând, care prin îmbrăcămintea și fisionomia sa încă îți vorbește ceva despre cei vechi. Dicu numai ceva, pentru-că nu vezi în densul ambițiunea și spiritul de roman. Poporul italian din jurul Romei e mai mult o mască de jumătate mortă a poporului vechiu, căci energia spirituală și totă mândria romană îi lipsesc astăzi. Următorii poporului roman duc un trai miserabil și se trăiesc astăzi pe stradele Romei, pe treptele bisericilor cerându elemosină dela trecători și străini.*) Muierile lor cu opinci de oie în picioare și cu cătrinte lenevesc totă ziua pe cele strade ne servindu de alta, decât ca modele pentru pictori, pentru trăsurile cele clasice ale feței lor. Pe unele le mai vezi vândându cătrinte și pocruțe, dar mărturisesc, că am vedut cu mult mai frumoase în ținuturile noastre.

Astfel dară la Roma spiritul roman antic la poporul de jos e laș, la cei de mijloc: la comercianți și industriași fanatici-religiosi, iar la clasa înaltă aristocratică. Creștinismul și evul mediu au schimbat cu totul pe succesorii Romanilor.

În secolul presentă au cercat unii oameni, cum a fost *Saribaldi* și alți bărbați mari ai Italianilor să redescopere în locuitorii Italiei spiritul antic roman, republican. Au mers departe cu acesta, pe Italiani i-au unit, i-au făcut un popor; dar nu-i poporul roman. Italianii au cu totul alte calități. În urma creștinismului, a evului mediu ei s'au transformat, s'au făcut alt popor cu altă limbă și promite a se face și mai mult acum, după ce s'au unit.

Urme de ale Romanilor se află și afară de Roma pe tot locul. În depărtare cam de vr' 4 ore dela Roma este orașelul *Tivoli*, anticul Tibur și *Frascati*, unde se vedă până astăzi

*) Mai portă și astăzi toga, însă totă petee.

ruinele vilelor de veră ale patricilor romani, aședate în cele mai frumoase pusețiuni și cu cele mai admirabile perspective. Astfel este vila lui *Horatiu*, a lui *Brutu* și a lui *Cassiu*; la *Frascati* Tuscululu lui *Cicerone* și multe altele. Intre toate mai însemnată era vila lui *Adrian*, cât un oraș de mare cuprindându în sine teatre, calde, diverse palate pentru el, pentru curtea și garda lui.

Toate acestea ne arată gloria și pompa, la care au ajuns Romanii.

Ar fi lucru greu a descrie toate monumentele și urmele Romanilor din totă Roma și din întreaga Italia, lucrul cel mai recomandat este să mergă cineva și să le vadă; iar cine nu poate, să-și procure fotografii și descrieri bune și mai cu seamă Românii să le studieze cu atențiune, să pătrundă spiritul Romanilor ca cu atât mai ușor să cunoască misiunea și datoria acelor, ce se cred a fi strănepoți ai lor.

Istoria ne dă o idee cu mult mai slabă despre densii decât vederea statuelor și lucrurilor făcute de mâinile lor, precum și a ținutului în care au trăit.

Trebue ca cineva să se preumbe printre ruinele Romei vechi, ca să potă bine apreția pe Romani. *Niebuhr* și *Gibbon*, marii istorici, nu s'au apucat să scrie istoria lor, până ce n'au vizitat Roma. Însă câți sunt, cari au vizitat Roma nu pentru ca să scrie istoria, ci numai să o cetască și să o înțeleagă mai bine?

Alte națiuni, cum sunt Germanii și Anglesii, merg cu grămada în Italia, ca să admire, să studieze și să se inspire de lucrurile clasice. Dar nu numai aceștia, ci Rușii, Polonii, Scandinavii, Maghiarii, ba chiar și Americanii cercă a merge la Roma ca la o Meccă comună atât în privința religioasă cât mai mult culturală și clasică și ca să-și formeze caractere strălucite clasice. Trebuie să cetască cineva biografia unui *Gibbon*, *Montesquieu*, *Goethe* și a altor bărbați anglesi și germani, pentru ca să vadă, ce influință a avut asupra lor studiul monumentelor clasice. Nu trebuie să amintesc nimic de Italiani și Francesi, ai căror bărbați mari decât ori au voit să regenereze pe compatrioții lor, totu-deuna i-au îndreptat la studiul momentelor romane din toate punctele de vedere.

Dar ce să vorbească de alții, când noi Români n'am avut caractere mai frumoase mai sublime și mai generose, decât acelea, ce s'au

formatu în Roma prin studiul anticității și prin contemplarea monumentelor romane? Șincăi, Petru și George Maiorū, Klein: omeni, cari n'au trăit decătū pentru nația lorū, Romei datorescū cea ce au fostū și au făcutū. Și oh! dacă am fi avutū destuli bărbați ca aceia!!! De multū ne-amū fi regeneratū. Căci care a fostū cauza de seclulū XIX ne-a aflatū pe noi Romāni în o stare așa de miserabilă? Nimicū decătū separarea de mama noastră Roma, de frații noștri latini, de cultura apusană, cu multū mai acomodată spiritului nostru decătū cultura grecescă, slavă sau maghiară. Fie ca baremi acum, așa de târziu să ne scimū apropiā de isvorulū vieței nōstre, de Roma, sīnulū rasei latine, ca studiindū monumentele vechi și imitāndū pe confrāții noștri, să ne arātāmū demni frați ai lorū. Acēsta însă nu se va putē până nu vomū studiā anticități clasice și nu vomū cercā să pētrundemū lumea vechiā din tōte punctele de vedere.

La germāni, cari nu se tragū din vița romană, e admisū în generalū ca unū tinērū, care voiesce să aibā o creștere superiōrā, trebuie să călătorescā în Italia și să petrecā cātva timpū în Roma.

Ce trebuie să dicemū darā de acele națiuni, cari în privința originii și a culturai se simtū ore-cumva a fi fii acelorū mari stāpānitori ai lumii și destinați a fi erecții lorū directi în tōtā privința?

Aceste națiuni și în specialū națiunea romānā trebuie să-și îndrepte ochii spre Roma, ca cătrā o mamā bătrānā, dela care numai lucruri bune pōte învățā. Sē nu uite, că sângele nu se face apă și că desvoltarea și propășirea noastră culturală numai atunci va fi firescă, dacă de basă a ei va servi Roma vechiā cu instituțiunile, energia, bărbăția și mândria ei.

Piratulū de pe Marea de Ostū.

(Romanū de Louis Hakenbroich.)

VI.

(Urmare.)

Uimitū peste acēstā cutezare strigā māniosū regele:

— Unū adevēratū Valdemar! Unū contrariū, unū impertinentū încă din copilăriā. Adecā, acesta a fostū scopulū Vostru generale! ca să mă batjocorīți astfelū chiar în castelulū meu? Așa? Aceptați nu-mai...!!

Sună clopoțelulū, iar bătrānulū camerariū apārū.

— Avisēzā la momentū garda, ca să prindā pe acești conjurați! demandā regele māniosū.

Camerariulū nu scia, dacă a înțelesū bine sau nu; priviā deci nesigurū când la generalū, când la monarchū.

— Rege! dīse guvernatorulū. Mē numirāți conjuratū: cea dintēiu hulā, ce o am auđitū ca generalū în vița mea! Sire! sei cine a fostū conjuratū? Nu ca se urmārēscā pe unū tiranū crudelū, sau se-și mântue vița ei pentru cei doi nenorociți conți: Strauensee și Brandt. Pe acele timpuri singurū moșulū acestui copilū avū curagiulū și nobleța caracterului de a protestā contra crimei nelegiuite. Acesta a fostū nobilulū conte Knud Vonved. Ura Vōstrā neimpăcatā a urmāritū pe fii acestuia. Sciți, ce a făcutū acelū venerabilū bătrānū? a aruncatū patenta de generalū și rumpāndu-și sabia o a aruncatū la piciōrele pārintelui Vostru.

Cea-ce a făcutū Knud Vonved, facū astāđi și eu.

Dicēndū aceste cuvinte guvernatorulū își rupse sabia de genunchi și o aruncā la piciōrele regelui; apoi scoțindū patenta de generalū o sfirticā și o aruncā pe padimentū.

— O jumētate de vēcū amū servitū Vōuē și patriei; mai multū nu sum soldatū!!

— Fir atentū Otto Gam! scriși în dinți regele — dacă nu îți vei perde și capulū!!

— Poți a-lū luā! Elū a cărunțitū în servițiulū tēu; cu ochi mei vēdū acuma, că regele Frideric VI e unū tiranū.

Generalulū dicēndū aceste eși dimpreună cu Amalia și miculū Vilhelm.

— Mē temū, dīse — pe cale — generalulū cătrā Amalia!! Totulū e îndesertū; chiar și unū āngerū sē vinā și nu va putē stōrce grația lui.

Amalia își ascunse fața în batistā și plānse cu amarū.

Ingrijatā asceptā sora generalului pe cei ce aveau să sosescā. La prima vedere, observā amārāciunea pe fața lorū.

Generalulū se depārtā în camera sa lāsāndū pe ambele muieri conversāndū.

— Dacă nu-lū va mātui Dumneđeu în modū supranaturalū — dīse Amalia suspināndū, atunci nu-lū mai vēdū altulū.

— Incă totū nu e de desperatū Amaliā dragā, o întrerupse amica ei. Concesiunea de a cercā pe captivū o dā miuistrulū de justițiā. Cu soția aceluia sum cunoscutā de aprōpe. Dacă voiesci a te folosi de ocașiune, atunci, încātū imi va fi cu putință, mē voi rugā de ministru....

— O! câtă îți voi fi de recunoscătoare eselamă! Amalia, strângându-i mâna.

Neconsiderându datorințele de curtenia față de amica sa — și fără a-i descoperi ce voia să facă — lăsă pe Amalia singură și plecă la ministru.

În timpul acesta Amalia îngenunchiându se rugă de ajutorul Celui Atotputernic, căruia i sunt toate cu putință, chiar și acolo unde ajutorul omenească nimic nu folosește.

După o oră reînturnă sora guvernatorului.

Ea comunică îngrijată Amaliei, ce a făcută dîcîndu: Ministrul nu are nimic în contră, însă cu respectu la Vonved trebuie să ceră concesiune dela rege. Spre acestu scopu a trimisă unu solū la Friedrichburg, care peste câteva ore trebuie să reîntorne.

Despre acestu solū a sa conversară și cu generalulū în decursulū mesei.

Era după amēdi, când servitorulū anunciă generalulū despre visita ministrulū de justiția.

— Pentru Dumnezeu, iubite generale! Ce istoria avū locu astădi în castelulū dela Friedrichburg. Curielulū meu mi-a comunicatū vestea surprindētore, audită dela servitorulū castelulū — despre o neînțelegere ivită între D-ta și Maiestatea Sa. Este ceva adevēra într'ensa sau nu? Cu aceste cuvinte se adresă ministrulū la intrarea sa cătră generalū salutându-lū.

— Da, e adevēra, d-le baronū! acesta însă e ceva secundarū. Lucru principalū e: ce rēspunsū ai primitū dela rege pentru soția lui Lars Vonved?

— Maiestatea Sa a concesū soției și copilulū a-lū cercă în totā diua două ore — până la esecutarea aceluia.

Generalulū îl privi cu ochi ageri... acesta era mai multu decâtu aseptase.

— E adevēra, d-le baronū? Așa credū, că vorbeser seriosū, dîse generalulū dubitându-se.

— Cu totā seriozitatea, d-le generalū, dîse ministrulū. Maiestatea Sa mi-a scrisū, că acestū favorū îlū face numai soției și copilulū, carea e ficia unui fostu oficerū. Aici e și ordinulū. Te rogū însă enareză-mi istoria de înainte de amēdi.

Generalulū nu mai putē vorbi de bucuria îndată ce a vēdūtū ordinulū regelū; deschise ușa salonulū întrā în odaia, în carea se afla sora sa cu Amalia, întrebându:

— Unde e Amalia?

— În odaia laterala! rēspunse sorā-sa. Dar ce e?

În odaia sa în genunchi se ruga Amalia alăturarea cu miculū sēu copilū înaintea icōnei Maicei Domnului. Dela Dumnezeu aseptā acum ajutorulū, atātū ea, câtū și copilulū sēu.

Generalulū deschise ușa și vēdēndu-o în această pusețiune dîse încetū:

— Copila mea te conturbū?

Amalia înterupēndu-și rugăciunea își întorse privirea spre generalū.

— Regele vi-a concesū a visitā în totā diua două ore pe Lars. Folosește ocaziunea; cine scie dacā nu se va aflā și vre-unū mijlocū pentru mântuirea lui.

Chiar și nefericirea încă are momente de bucuria. Acesta faimā îmbucurātore umplū de speranță inima nefericitei muierī. De nenumērate ori sārūtā mâna amicei sale și a generalulū.

În marea ei confuziune nu scia, ce să facā de bucuria, cugetându-se îndată la revederea cu soțulū ei inbitū.

La consiliulū datū de guvernatorū cu ocaziunea primirei visitei — lāsă pe copilū în grija amicei sale, iar ea plecă singurā la citadelā.

VII.

Nier-odată dela prinderea lui Lars Vonved nu a fostū Amalia atātū de voiōsā ca în momentulū mergerei ei spre citadelā. Generalulū o însoți până la colonelulū citadelei, carele privi uimitū la concesiunea scrisā de regele. Vrēndū nevrēndū trebui să se supnā acestui mandatū și a concede tinerei soții vizitarea soțulū ei.

Superiorulū sentinelorū luā însuși angajamentulū a conduce pe tînēra damā până la cella, unde se afla închisū Lars Vonved.

— Doue ore aveți concesiune — dîse oficerulū — la 6½ vei trebui se părăseser cella.

Portariulū deschise ușa cellei — — —

O grōză de durere străbātū inima soției întritate vēdēndū grelele încuiători, sub carī se afla soțulū ei. Mai lipsită de putere sta dēnsa privindū rușile de ferū și lăcatele, carī se deschideau pe rēndu.

Ușa se deschise.

Când vēdū ea pe iubitulū sēu soțū în această pusețiune tristā începū a plānge. Privirea îi se lovī de a lui, carele cunoscēndū de pe glasū pe cea ce-lū visita se sculase din ascernutulū sēu.

Unū strigātū puternicū împreunatū cu lacrimi isbuenī din fragedulū ei pieptū. Ca nebunā se prinse de grumađri lui și fără putere se lāsă la pieptulū sēu. Elū o strînse la inima sa cu durere și bucuria nespūsā. Dōrā pentru prima dată în viața sa plāngea și suspina Lars Vonved ca unū copilū.

În această pusețiune rēmaserā câteva momente, până ce ambī își stēmpērarā dorulū revederei.

— O, Dómne! Dómne! Vonved! dişe ea suspi-
nându.

— Soţia mea; iubită şi nobilă Amaliă! a fostu
totu răspunsulu lui Vonved!!

— In această tristă puseţiune sē te afiu eu pe
tine? închisū în acestū întunerecū?

— Regele Fridericū mē pōte închide; sufletulu
meu însē e liberū şi îi sum datorū regelui Dani-
marcei cu dispreţū şi răsbunare vecnică.

— O, Vonved! dacă lacrimile şi inima mea
sāngerāndă ar putē rumpe aceste lanţuri — te-aşū
eliberā!! sau sē potū răscumpērā vieţa ta cu a mea...!?
Vonved acoperi palida faţă a iubitei sale soţii cu ne-
numērate sărutări, strîngāndu-o cu tăria la sēnu-i!

— O, Vonved! tiranţi suntū hotărîţi a te omori!
Regele nu te mai pōte suferi. Ah! de ce nu potū eu
muri în loculū tēu!? Regele însē nu voiesce vieţa
mea pentru a ta. Dar eu tine sum decisă a muri şi
eu, căci fără tine nu mai voiescū sē trăiescū.

— Tu nu vei muri scumpa mea soţiă. Dum-
neḃeu te va sprijini. Te încurajeză. Dumneḃeu nu
m'a prārāsitu nicī-odată în vieţa orī-cātū de păcātosū
şi de netrebniēū am fostū.

— Tu însē nu poţi sperā minunī dela Dumne-
ḃeu iubite soţule, iar fără aşa ceva nu poţi fi scāpatū.
Vonved surise.

Dacă va voi Dumneḃeu, atunci va împreună pu-
terile omenescī cu ajutorulū sēu — voiū fi mântuitū.
Despre mântuirea mea cu ajutorulū lui Dumneḃeu te
asigurū.

La aceste cuvinte pline de secretū a lui Vonved
Amalia surprinsă voi a vorbi, dar a fostū întâmpinată
cu unū sărutū pe frunte.

Vonved o întrebă apoi sē-i comunice despre
modulū, cum a pututū străbate la elū.

Amalia îi enară întrégă istoria până la momen-
tulū, când copilulū lorū a făcutū pe rege „mincinosū“
şi când Otto Gam işi rupse sabia.

— Familia Valdemarilorū nu este laşă şi nice
va fi vre-odată! dişe elū cu mândriă. Copilulū meu
în o ḃi va repeta tōte.

Din acestū visū ilū treḃi Amalia, ḃicēndū:

— Pentru Dumneḃeu, ce-ţi folosesce Ńie gloria
numelui tēu?

— Dacă mē mândrescū cu fiulū meu, nu uitū
nicī-odată, că tu eşti mama lui!? Curajū numai scumpă
soţiă! Tu nu cunosci mijloculū, prin ajutorulū cărui
sē pōte mântui soţulū tēu şi dela care depinde eli-
berarea sa! Tu sciu, că cugeşti la vieţa mea amenin-
tată; trăiesce însē ore-cine, în mâna căruia se află
eliberarea mea. DespreŃiescū răsbunarea şi ura re-
gelui, deōrece va fi mai mare, dar mai nobilă răsbu-
narca mea.

O raḃă de speranţă luci în inima Amaliei la
auḃulū acestorū cuvinte.

— In a cui mână se află eliberarea ta? întrebă
Amalia mişcată şi cu nerăbdare.

— In a ta! Tu mē vei eliberā, scumpa mea
Amaliă!!

Inmărmurită privia Amalia la soţulū ei. Elū însē
continuu:

— Ascultă Amaliă, eu voiū fi iarăşi eliberatū,
fi sigură şi nicī-odată nu uită aceste cuvinte ale mele!?
Ţi-amū fostū spusū, că moşulū meu trăiesce încă... .

Ea făcū semnū cu capulū.

— In astă sēră ai necondiŃionatū sē-lū cerce-
tezī. Te du directū pe strada „Nihafen“ Nr. 18.
Acolo locuiesce Carl Jetsmark, unū suboficerū pen-
sionatū din Regimentulū dragonilorū de „finia.“ Pe
acela ilū încunosciŃeză, că eu te-am trimisū; iar
dacă s'ar întâmplă sē cēră dela tine ceva desluşir,
atunci arată-i acestū inelū de sigilatū. ḃicēndū aceste
cuvinte işi trase inelulū şi-lū predete Amaliei. Dacă
nu va voi a se încrede acestui inelū, cea ce e cu pu-
tinţă, deōrece pe câtū e de prevēḃitorū, pe atātū e
şi de credinciosū, atunci adă-i aminte de jurāmēntulū,
ce-lū depuse în o ḃi în catedrala din Rōskild contelui
Knud Vonved de Elsinore. Indată ce-i vei comunicā
acēsta, itī va crede, şi va fi celū mai supusū şi mai
fidelū servū alū tēn. Spune-i apoi, că numai decātū
sē te conducă la Knud Vonved. Lui Knud îi spune
cine eşti şi-lū întrebă, ce pōte face sē mântuiască dela
mōrte pe nepotulū sēu Lars Vonved.

In astă sēră implinesce moşulū meu o sută şi
patru de anī. Sperezū, că Dumneḃeu ilū va ajutā
ca sē te pricepă. De va pretinde ceva dela tine arată-i
inelulū şi spune-i, că vulturulū a lāsātū sē cadă sa-
bia pe coperişulū „corabiei iute.“ Atāta-i va fi de
ajunsū. Elū itī va dā unū dintc de ipopotamū fru-
mosū poleitū la rădăcina. căruia e tăiatū capulū lui
Neptun.

Tremurāndū dişe dēnsa: Nu glumesci tu cu
mōrtea? Vonved surise şi-i sopti: Vino, mai aprōpe,
şi-Ńi pune urechia la gura mea.

Ea-lū ascultă.

— Acestū dintc mi-lū adă cu ocaziunea celei
mai de aprōpe visite. Elū conŃine mântuirea mea;
fără dēnsulū sum pierdutū...!!

La auḃulū acestorū cuvinte, ea era mai sē strige
de bucuriă, dar Vonved îi astupă gura cu unū sărutū.

— Tăcere Amaliă! Tiranţi suntū fōrte astuŃi,
iar acei, carī au făcutū aceste ziduri nenoiocite, le-au
făcutū cu urechi. Fi atentă la cea ce-Ńi spunū: Pe
esteriorulū dintelui la unū anumitū locū se observă
unū punctū negru, pe care se vede unū vulturū.
Acestū punctū negru nu e altceva decātū o pēnă cu

ajutorul, cărei se p^ote deschide dintele. Dintele e golă iar în interiorulă lui se află o țevișoră aurită; și productulă de artă a unui artistă italianu încă de pe timpulă lui Valdemar celū mare. Țevișora se deschide prin apăsarea penei; în interiorulă ei se află mântuirea mea din mâna călăului.

Ca și mușcată de o viperă sări Amalia dela pieptulă lui Vonved.

— Vonved! strigă ea, ce vr^ei să faci?

Elu o trase din nou lângă sine.

— Cum de nu ascult^î Amaliă! Mulți Valdemari au muritū în modū crudelū, nici unulū însē nu ș-a luatū viēta. Nu, nu te teme iubitā Amaliă! Ascultă-mē dar!?

Elu o luă de nou la pieptulă sēu îi mai șopti câteva cuvinte, apoi o întrebă:

— Vei îndeplini aceste Amaliă?

— Cu ajutorulă lui Dumnezeu, da! iubite Vonved.

— Charū Domnului, ȕise cu ardōre Vonved.

— Trebuie să părăsesci cella, se auđi o voce dela ușă. Timpulū conceșū a trecutū!

Plângândū se despărți Amalia de Vonved și totū astfelū părăsi și citadela...!!

(Va urmă.)

3 (15) Maiu.

*Astăđi rađele de sóre,
Ce rēsărū în urma nopții
Nī trezescū o sucenire
Dulce, ce-o iubimū cu toți*

*Ardelene! care seculi
Ai robitū în lanțuri grele
Asta-i ȕiua, ce te scóse
Din amarū și din durere.*

*Din sicriulă celū de mórte,
Unde de viu te-aruncară,
In ast' ȕi de libertate
Ai ajunsū la viēta iară*

*Vrășmași cei făr' de milă
Sē 'ncercau să te sugrume,
Uitândū, că ni potū să stîngă
Așa iute unū nēmū din lume!*

*Tu-ai prinsū arma pentru drepturi,
Pentru-atāta defăimare —
Ți-ai curmatū prin vitejiă
Patimile seculare.*

*Și când glasulă libertății
A vestitū, că mi-i robitū,
Câmpū și codru ai umplutū cu
Cântece de veselie.*

*Ardelene! dacā sórtea
Ți-a aduce gânduri grele
Ștergeți-le cu credința:
Că „Romānu'n veci ni piere!”*

*Inima ț-o oțilescē
Cu-a strămoșilorū mărire,
Dă doveđi la lumea mare,
Că-ți plinesci a ta menire!*

*Când la patulū tēu de mórte
Vorū veni copii, muiere,
Ȕi-le, că'n veci să nu uite:
Sānta ȕi de re'viere!!!*

Ioanū Țicudeanū.

Unū înv^ețatorū sîrguinciosū.

(Urmare.)

II.

Starosteale, sau datin^î dela nunțile Romānilorū ardelen^î, este alū doilea opșorū, despre care ne-am^î propusū a vorbi ceva, sau a face o mică dare de sēmă. — — —

Pentru ce datin^î și la nunți? Óre o căruțare până la biserică, unū osp^ețū în óre-care otelū, petrecere cu jocū, mirele cu muiere și mir^esa cu bărbatū și în urmă luna de miere, precum se îndatin^eză a se face nunțile domnes^ei, nu ar fi de ajunsū și pentru cele ale ț^eranilorū romāni?

Pentru ce atāta zólă, de ce atāți chiāmători și chiāmătōre, de ce atāta chiuitură și lăută, de ce atāți colac^î..., de ce st^egū, petele și bâte împiestrite?... De ce mirele continuū cu căciula pe capū, — de ce mirele cu glugă?... —

De ce să țină nunta atātea ȕile?...

De ce „cale primare“, de ce atātea, de ce?...

Suntū mulți dintre Romāni, cari nepun^endū mare pondū pe nunta romānească, nici că-și mai batū capulū a o studiă în fondū, precum facū și cu alte multe datin^î și obiceiuri de mare folosū pentru istoria etnologică a poporului romānū.

De aci urm^eză, că în ac^esta privință avemū puține studiă și și acele necomplete și departe de valōrea, ce arū trebui se o aibă.

Nunta romānească e unū misteriu!

Multă studiu, multă experiență, multă cercetare, ca să-ți poți explica acestă misteriu?

Ce e dreptu pe câtă ni este cunoscută până acum la noi, la Români, se află două studii despre nunta românească, unul din România scrisă de o femeie, — altul din Bucovina de S. Fl. Marianu, pentru cari Academia din Bucuresci a scrisă și a edatū premii. Apoi avem câteva neplătite de Academiă, pe cari le-au scrisă respectivii autori din iubirea de înaintare a nemului românesc, pr.: 1) Colindele Crăciunului și ale Pasciloru, la cari s'au adausă și „Colăcărutulă sau vornicitulă“ usitatū la nunți de Petru Băncilă, Sibiiu 1875. 2) Colăcărutulă sau Obiceiurile țeraniloru români la nuntă, de Benedictū Viciu, Sibiiu 1885. 3) Povățu Românilui, Obiceiurile nunțiloru aflate pe la țeră, Cronica Sinaia și o Poesiă de C. Canilli, Bucuresci 1884. 4) „Starosteale“, despre care vorbimū, tipăritū în Gherla la an. 1891.

Nici unul din aceste studii însă — înțelegându-se aici și cele premiate de Academiă — nu potū avē pretenția de a fi complete, căci autori acestorū studii de-o parte n'au putatū fi în pozițiunea de a cunōsce datinile de nuntă a întregū poporului românescū, de altă parte fiă-care autorū a avutū în vedere mai multă sau mai puținū datinele din ținutulū sēu.

Ca unū scriitorū să potă alcătui unū studiu corectū despre nunta românească, este necondiționatū de lipsă, ca elū să pereurgă Ardealulū, Bucovina, Moldova, Muntenia, Maramureșulū, Banatulū, Crișana etc. adecă tōte unghiurile locuite de români, iar în lucrarea lui se țină contū cu deosebire de Ardealū, căci Ardealulū este vatra românească, elū este grânariulū și depositariulū datinilorū și culturai antice-latine. În Ardealū suntū inscripțiunile și statuetele romane; aci drumurile, cetățile, apeductele și fodinile romane. Aci a fostū capitala lui Decebalū, aci se află urmele expedițiunilorū lui Traianū și a următorilorū lui — aci Cosândena, aci Dochia, aci Sfânta Vinere etc. etc. — Adecă :

„Siebenbürgen Land des Segens,
„Land der Fülle und der Kraft.“

Dacă unū scriitorū românū voiesce a face unū studiu etnologicū comparativū dedusū pe basa limbilorū și istoriei clasice are lipsă — ca o *conditio sine qua non*, de cunōscința limbilorū mōrte, a Evreilorū, Arabilorū, Siro-Chaldeilorū, Grecilorū și Romanilorū, ne lăsândū afară cunōscința limbii italiene, franceze, germâne și slavice.

Apoi ani mulți să se lase a petrece pe la nunțile populare ale Italianilorū, Istrienilorū, Albanesilorū, Macedo-Românilorū, Slavilorū și Germanilorū. Și dacă mai are ȃile să studieze și pe cele turcesci. Și în urmă ar face unū opū despre nunțile lūnei comparate cu

nunta sa, iar epilogulū i-ar spune mai bine ca multe istorii, că cine este Românilū și cine a fostū?

Dar nu așa numai, fără praxă, fără erudițiune, fără filologiă, fără diligență, fără bani.

Chiar și talentulū celū mai genialū, dacă n'are mijloce, nu e în stare a-și adunā materialulū pentru unū atare opū. Ori dōră ilū pōte adunā din Iasi, Bucuresci, Blașiu, ori Brașovū?!

Academiă română în locū de a escrie premii de atâtea și atâtea sute de lei pentru studii de acēstă natură, ar face mai înțelepțesce și mai nimeritū, dacă ar da mijloce la acei, ce-i cunōsce ca bunī literați, la acei ce-i cunōsce, că se ocupă cu atari cercetări și li-ar impune să facă cercetări etnologice prin Italia, lēgânulū Românilui, prin Francia, prin Istria și Albania etc. etc., căci până când nu vomū studii datinele și cultura frașilorū noștri de ginte latină din apusū, până când nu vomū avē bani, ca să ne studiamū bine, pe noi însine aci acasă, pereurgândū ani de ani țerile locuite de Români, până atunci în acestū ramū sacru de literatură nu vomū ajunge, unde trebuie să ajungemū. Erudiți englesi, germâni, belgieni și francesi, când voiescū să scrie ceva *despre cineva și despre vre-o țeră*, petrecū cu ani în acea țeră, departe de parte de patria lorū.

Cugetămū dōră, că eruditulū românū, fiind-că e Românu și petrece între Români, cunōsce bine pe Românu?

De multe ori acestū cugetū ne pōte înșelā.

Să imitamū deci în acēstă privință pe națiunile cultivate.

La ori-ce nuntă românească trebie să întēlnimū mai multe scene, precum : 1. *Peșitulū*; 2. *Vederea cu Vederășii*; 3. *Tocmiala s. credința*; 4. *Nunta*. La nuntă vinū înainte : facerea stēgului și a botelorū de chiamători; colacii pentru nuntă, pentru nași și miresă etc.; chiamătorii, chiamătorele, drușcile, starostele mirelui și a miresei; joculū la stēgu în spre sēra cununiei; împletirea miresei în ȃiua de cununie; gogitulū înainte de actulū cununiei, colăcăritulū la pōrta miresei; ospetarea după cununie; închinarea găinei; jucarea miresei pe bani; ducerea miresei la mire, când mirele nu se însoră în casa miresei; ducerea miresei în altū satū; alū 2-lea gogitū pre carū din partea druscilorū și alte multe descantece și cantece ca :

Drușca : „Vin' maică și mē petreci
„Până'n fundulū grădinii! . . .

Mama : „Petrecă-te străini,

Altă drușcă : „C-ai datū mâna cu dēnșir!“

Urmēzā apoi : ajungerea miresei la casa mirelui, unde maica mirelui o întimpină cu colacū, beutură și busuioacă; sărutarea sōcrei, încunjurarea scau-

nului pusă afară, ospătarea la casa mirelui, închinarea a două a găinei, jucarea a două și a treia pe bani a miresei, în câtu bietul stegară răgușese strigându provocătoriu :

„Acui e vina
Tindă mâna!“ . . . .

E de însemnatu, că a treia oră se jocă mirésa pre bani. când vinu a două și „Primătarii, de unde „Calea primare“ : închinarea pomului ; îmbălțitulă miresei, care mai în totu ținutul e diferitu cu privire la timp și modul cum se face, excepționându îmbălțitulă în biserică cu așa disulă Savonu séu velu nopțiale, care se esecută mai multă de cătră stegariu. Se mai pôte adange aici și așa numita : „Săptămână după cununiă, când în unele locuri în Ardealu miresei nu-i este permisă a eși din curte la stradă. Acéstă închisore se pôte numi „Novițiatulă nupțiale séu săptămâna sócrei“, căci în astă săptămână învétă noua nevastă a-și cunoșce sócra și de multe ori în acéstă septemână se pôte prevedé traiulu bunú sau réu alu nevastei cu sócra sa. Vai și amarú de nevasta, pre care și-a pusú sócra ochiu réu. Măritatulă ei este atunci o adevératá torturá.

De aici vine :

„Sócrá, sócrá, pomá acrá,
De te-ai cóce, câtú te-ai cóce
Pómá dulce nu te-i face!

Dar suntú pentru acea și sócre bune, cari suntú adevérate mângáieri pentru relele și nécazurile venite peste casa tinerilorú cásátoriți.

Ci: *Ravi Nantes in guregit vasto.*

(Finea va urmá.)

O sofiá credinciosă.

dupá X de V. T.

Dupá sufocarea revoluțiunei jacobinice din Anglia aderinți pretendentului Iacobu Stuart, căruia i succese a scăpá pre pământulu Frânciei, erau persecutați în celú mai crudú modú : erau proseriști, aruncați în cele mai grețose închisori, judecați la mórte, iar bunurile lorú confiscate ; familiile lorú espuse batjocurei, neajunsurilorú și celorú mai crude suferințe ; aduse la starea de a-și câștigá pânea de tóte zilele cu lucrulu mânilorú, ori a trăi din mila altorú ómení de inimá, pentru ca sé nu ajungá a cerși. Trei lordí împreună cu soți lorú furá decapitați în Londra ; 22 alți nobili angleși furá strangulați în Preston și în Manchester ; puțini avurá norocirea a scăpá pre pământulu ospitalei Frâncii. Intre aceia fú și lordulu Nithisdale, care fu-

sese deja încarceratú în Tower și osinditú la mórte, eúragiulu și resoluția junei sale sofií însé îi mántui vieța. In Marte alú anului 1716 obținú dinsa conceșiunea de a-și cercetá soțulú, care nu preste multá avea sé mórá pre podulu de sânge. Ea profitându de ocașiune după pregătirea măsurilorú de lipsă sé duse la iubitulú soțú nu sé-lú vadá. pentru ultima dată, ci sé-lú scape.

Insofiță de două cameriere merse la Tower. Ca o sofiá nefericitá și desperatá, cu fața ascunsá în o batistá între suspinuri și gemete prolongite, trecú printre pázitori însofiță de cameriere până la cela, unde era bárbatu-séu. Intrându înláuntru furá lásași numai améndoi. Atunci díse dênsa cu energiá și resoluția soțului ei : „Eu nu vinú, iubite soțule, a-mi luá dela tine ultimulú adio ; vinú sé te mántuescú. Suntemú ambi de o staturá ; sentinelele nu mi-au vedútu fața. Ai sé-ți ascundi fața în batistá și sé imitezí ținuta unei femei nefericite și desperate, condusú de camerierele mele. Iute, sé ne schimbámú veșmintele ! Timpú nu e de perdutú ! Ori ce minutá perdutá pôte sé ne zádárniceșca planulu. Careta te așteptá ; ea te va duce cu iuțalá la unú locú sigurú lângá Themse ; acolo te așcéptá o barcă, carea mánatá de doi mărinari credincioși te va duce la o naiá, ce așteptá sosirea ta și carea în scurtú te va transportá pre pământulu Frânciei. Proprietariulá și tot-odatá comandantulú ei e unú neguțatorú istețú și cutezătorú, elú garantézá siguranța și scáparea ta. Vântulu e favorabilú ; reflexulu va începe în curénd ; în puține óre vei fi mántuitú de ori-ce pericolú!“ — „Și tu, iubita mea?“ întrebá lordulu uimitú de atáta fidelitate și devoțiune. „Ce va fi de tine ? Asupra ta vorú versá totú veninulu mâniei lorú călái mei ! „Eu rămánú aci și voiú încercá a înșelá pe carcerariu și sentinele, imitându ținuta unui condamnatú, care în ultimele momente încercá a-și trage samá asupra faptelorú sale, până ce vei fi în siguranță“, răspunse dênsa, „pentru mine crede-mé, nu e pericolú și nici nu pôte fi așa de mare, desigurú nu vorú sé facá réu unei femei, carea devótá își fidelá a cercatú a-și mántui bárbatulú dela mórte.“ Lordulu mai făcú observári, avéndú și temerile-i fundate, că i s'ar puté întémplá ceva réu, înduplicatú însé prin rugárilorú și lacremile sofiiei sale amabile, primí a-i urmá planulu, pe câtú de cutezătorú, pe atátú de riscatú și primejdiosú. Numai decátú și schimbárá veșmintele. Astfelú merse lordulu condusú de cele două cameriere după consiliulu datú de sofiá sa fără nici o pedecá, ajunsú la caretá plecá cu iuțela vântului la loculú, de unde avea sé plece cu barca la naiá, ce avea sé-lú ducá pe pământulu Frânciei. Suindu-se pe barcă fú dusú cu posibilá iuțelá la naiá doritá, carea cu începerea refluxu-

lui și plecă spre Frânciă. În câteva ore se afla în deplină siguranță. Pe atunci soția lui în veșminte bărbătești ședea pe ună scăunelă de lemn în cea de jumătate luminată cu cotele pe masă și cu fața astupată de mână. În astă pusețiune se ruga cu pietate lui Dumnezeu, ca să favorizeze cutezătoreia-i întreprindere. Păzitorul veni de-î aduse mâncare, vedându-o în acea pozițiune și creșându, că osânditul voiesce a-și petrece ultimele momente în rugăciune se retrase încetul, fără să o conturbe.

Astfelu trecu noptea. Dimineța veniră persoanele judecătorei cu servitorii poliției ca să conducă pe lordul la locul de perșare. Nu departe de carceru pe Towerhill era rădicată podul de sânge. Mulțime de privitorii erau în așeptare, ca să vadă actul sângerosu alu esecutărei.

Spre uimirea tuturor în locul lordului se arată soția aceluia, care într'acea își luase veșmintele muieresci, ce i le lăsară cu mare băgare de seamă în cellă camerierele la depărtare. „Soțul meu mulțumită ceriului, e mântuit“, țise dânsa cu voce sonoră, „laudă Dumnezeului atot puternicu, cu alu cărui ajutoru am putut efaptu acêsta. Pe dânsulă nu-lu ve-ți ucide, elu pôte chiar în momentulă acesta a debarcatu pe pământulă francesu. Mergeți acum, întrebați pe crudelii voștri, ce are să se întempe cu mine, soția, carea am cutezată a face pașulă succesu pentru mântuirea bărbatului meu; spuneți-le, că mânia loră nu mă înspăimântă, dispună și bucurosă îmi plecă capulă oțelului, ce avea să-lu ucidă pe acela!“

Acêsta întemplantă produse mare șgomotul în capitală: pe strade, în ospătării, în societăți și peste totu loculă se vorbia cu celă mai viu interesu chiar și de cătră cei mai înverșunați contrari ai partidei jacobinice despre nobila faptă, lăudându-se fidelitatea, devoțiunea și eroismulă adevărate și sincerei soții. Comandantulă Tower-ului într'acea căpătă ordinu, ca pe dânsa fără nici o cercetare să o elibere. În aceeași ți și imbarcă ea spre a călători la Calais, unde fu primită de soțu-i cu lacrimi de iubire și bucuriă. Ea trăi multă timpu în fericire și neconturbată pe ospitalulă pământu francesu, mulțumită cu sine și înjunțurată de iubirea înflăcărată și sinceră a soțului ei, pentru care avu curajulă a-și pune viața în pericolu.

H Y G I E N Ă .

Curățenia copilului.

Suntă foarte număröse scrierile, ce se facu cu privire la crescerea miciloră creaturi ale omenimei.

Pe câtu apară mai multe lucrări în astă privință,

pe atâta se arată mai mare interesulă, celă are o națiune față cu poporul ei propriu. Discuțiunile igienice ale copilului fiă ele câtu de număröse nici decătă nu voru fi spre stricăciunea cetitoriloră, ba din contra voru avé unu folosu netăgăduitu la chiămărilor nobile, ce le avem față de întărirea poporului nostru românescu. Ideile și scrierile binefăcătore, cari le propagăm în jurnalele nostre periodice, voru avé folosulă realu numai așa, dacă cărturarii, preoții și învățătorii se voru strădui a le întroduce și la poporulă de josu.

Trebuie să scimă, că precum la alte poporă așa și la noi Români copii forméză mlădițele cele tinere, cari cu timpulă au să compună o trupină națională puternică și vigerosă.

Numai atunci vomu puté formă o trupină statornică și impunătore, dacă sporindu-ne ne vomu năsu, ca persoanele tinere încă în frageda loră viață să fiă bine grijite și desvoltate. Acêsta o vomu câștigă-o numai prin crescerea și observarea reguloră igienice, cari le pretinde corpulă omenescu.

Intre numărösele condițiuni, ce le reclamă crescerea corăspunșătore a copilului, — se pôte calculă și curățenia.

După nascere copilulă trebuie scăldat în cele 6 săptămâni dintăiu în totă ziua odată; de aci încolo până la 6 luni totu la două țile; dela 6 până la unu anu scaldă se aplică numai odată, multu de 2 ori pe săptămână.

Pentru mai buna desvoltare a copilului scaldă cu apă călduță e folositoare și după vârsta de unu anu până pe la 3—4 ani barem la 2 săptămâni odată.

De aci încolo prunculă se pôte scăldă vera și în apă rece.

Pentru scăldatulă copilului mai bine corăspunde apa din văile curgătore sau de ploiă, în casu de lipsă și cea de fnătână.

Apa de scăldatū copilulă să nu fiă nici prea căldă, nici prea rece — 28° R. Apa mai rece causéză recelă, cataru de plumăni, trognă și conturbare în mistuire.

În țilele dintăiu după nascere seulu și necurățeniile de pe trupulă copilului se delătură forte cu greu numai prin apă simplă. În casulă acesta vomu face bine, dacă pielea copilului o vomu unge cu oleiu de lemn, cu untu nesăratu, cu unsore prospătă de găscă, ori cu galbinușu de ou, materiulă cari înmăiă necurățeniile și ajutoră deslipirea loră de cătră pielea copilului.

În timpulă scăldatului, afară de obrazu totu corpulă trebuie sponitū și spălatu cu o cărpă ori cu unu burete.

Nările, urechile și gura cu deosebire trebuiesc curățite. Pentru spălarea ochiloră e mai bună apa mai răcorosă folosită cu o cărpă deosebită.

Apa din covățică mestecată cu săpun și cu mai multe murdării ușor poate cauză usturime și aprindere de ochi.

Totdeauna după scaldă copilul se sbicește cu o cârpă de pânză curată și môle, ștergându-se cu deosebire locurile încrețite, unde ușor se pot forma rane de opărelă. Opărela mai ușor se vindecă, dacă locurile respective le ungem după scaldură cu oleiu próspută. Presărarea cu făină de sémântă de licopodiu încă e bună.

Soponitul și spălatul capului se face cu mare sîrguință pentru că numai prin acesta se poate încunjiură formarea de hîră pe cap. Ori care mamă greșese, când crede, că băietul va rămâne mut, dacă i va spală capul.

O superstițiune mai próstă ea acésta nici că se mai poate închipui.

Hîra de pe cap face rane purioase în piele, cauză dureri și mirosu greu în jurul copilului.

Timpul cel mai potrivit pentru scaldură este dimineața înainte de alăptare, ori după aceea cu 2 ore mai târziu. După scaldă copilul nici-când nu trebuie purtat pe brațe sau pe afară.

Odihna, în vestminte curate e foarte folositoare după scaldă.

Totdeauna de câte ori se spurcă sau se udă părțile mânjite au să fiă șterse cu cârpă udată și după aceea sbicite cu alta cârpă de pânză uscată și curată.

Scaldatul și spălatul copilului ține în regulă funcțiunea pielii. Circularea sîngelui devine mai viuă și prin asudatul, ce se produce, se delătură materiile stricătioase din corp.

La nou născuți, atăta la ficiorași câtă și la fetițe, țitele adese-ori se află înflăte și din ele zămuesce fluiditate lăptosă. Să se încunjure apăsarea acestor inflățim, ele în vr'o câteva zile voru dispăre de sine. Dacă se apasă, întră în aprindere durerosă. Mama, doica ori altă crescătoare a copilului încă din lunile dintâi după nascere se străduieșcă a păstră o curățenie deosebită față de băiat. Acésta o pretinde nu numai sanătatea lui corporală, ci și regula de curățenie, care de timpuriu se înrădăcină într'unu năravu permanent al copilului. Elu numai așa își va însuși curățenia, dacă mamă-sa îl va spală și îmbracă în vestminte curate și se va îngriji a-lu înstrăina delă acele năravuri, cari producă murdării.

O astfel de datină rea a copilului este și aceea, când îl lăsăm a se spurcă și a se udă cu vestmintele pe densusă, atunci când începe a umblă.

La sătenii noștri români, unde numai se află câte unu bietu de copil, toate unghiurile căsei se află murdărite de spurcă și de alte necurățenii de ale băietului.

Vestmintele lui mânjite și străbătute de mîncări descompuse de departe răspândesc un mirosu greu, acru și puturos așa, încatu țre grătă a te apropiă de el.

O mamă iubitoare de curățenie încă când este copilul de 8—10 luni îl va învăța la regulă, îl va pune pe olă ori îl aședă pupu și îi rădică cămașuța.

Prin astfel de reguli copilul de vreme se deprinde a păstră curățenia și a-și face lipsele trupesci fără nici o murdărie.

În vârsta de 2—3 ani copilul elu însuși se va feri de afacerile și jucăriile, cari îi potu mânji vestmintele și trupul dacă cei concreduți cu supraveghierea lui îl voru înstrăina delă jucăriile murdare. Copilul mai mărișora trebuie instruat a-și spală elu însuși mâinile și obrazul totdeauna, de câte ori se mânjese.

Rodna-vechiă, la 1892.

Stoica,
medic u cere.

Literatură populară.

Doine din popor

Culese din jurul Născudului de Mărișora Bosga n. Turtureanu.

— Bade multu mă miru de tine.
Ce felu pe pământu te ține
Sera, când nu vii la mine.
— Me ține pământu curatu.
Nu potu veni nechematu:
Me ține pământu cu iarbă,
Nu potu veni fără trebă;
Me ține pământu cu rouă
Și nu potu sluji la doue.
— Până'ți eram bade dragă
Tu veniai și fără trebă.
Dac de când tu m'ai uritu
Nici eu trebă n'ai venit.
Numai câtu m'ai amăgitu
Și apoi m'ai părăsit.

Frunză verde și una
Rău mă dore inima,
Că am vedutu pe mândruța
În brațele altuia.
Bată-mi-te, lele, bată
Inima mea înfocată.
Bată-mi-te Dumneșeu,
Să te ușei de dorul meu,
Ardă cămașa pe tine,
Cum arde inima 'n mine,
Că uritu m'ai înșclatu,
Cu altul te-ai cununatu.

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în românește de I. Barițiu.

(Urmare.)

În amicitia curată e o plăcere, pe care nu o pot gustă cei ce sunt născuți mediocri.

—x—

Amicitia pôte subsistă între indiviđi de secșu diferitū, cu eschiderea chiar a ori-cărei trivialități; de alteum o femeia privesce la unū bărbatū totdeuna ca la unū bărbatū și reciprocū, unū bărbatū privesce la o femeia ca la o femeia. Acastă legătură nu e nierz pasiune nierz amicitia pură; ea face o clasă a parte.

—x—

Amorul se nasee în modū bruscu, fără altă reflexiune, prin temperamentū sau slăbițiune; o trăsătură de frumșetă ne fiescă, ne determină. Din contră amicitia se formcă încetulu pe încetulu, cu timpulū, prin practică, prin unū comerciū lungū. Cătu spiritū, cătu bunătate de inimă, de atașare, de serviciū și de complexanță între amici, pentru de a face în mai multī anī cu multū mai puținū, decâtū face căteodată întrunū singurū momentū o față frumșă sau o mână frumșă.

—x—

Timpulū care întrăreșce amicitiele, slăbese amorulū.

—x—

Pe cătu timpū durcă amorulū, elū subsistă prin sine însuși și căteodată prin lucruri, carī se parū, că arū trebū se-lū stingă, prin capriciū, prin rigore, prin geloșiă; din contră amicitia are lipsă de spriginire, ea piere, dacă e lipsită de îngrigiri, de încredere și de complexanță.

—x—

Se pôte vedē mai desū unū amorū extremū, decâtū o amicitia perfectă.

—x—

Amorulū și amicitia se eschidū una pe alta

—x—

Celū-ce arc esperiența unui amorū mare, neglige amicitia și celū care e cuprinsū cu totulū de amicitia n'a făcutū încă nimicū pentru amorū.

—x—

Amorulū începe prin amorū și cineva nu va putē trece dela cea mai puternică amicitia, decâtū la unū amorū slabū.

—x—

Nimicū nu sēmēnă mai bine cu o amiciă fierbinte, decâtū acele legături, pe carī interesulū amorulū nostru ne îndemnă se le cultivămū.

—x—

Amorulū, care se nasee fără de veste e celū mai greu de vindecătū.

(Vorū urmă.)

Diverse.

—*—

Sciri literari. În editura điarului „Fóia diecesană“ din Caransebeșū a apărutū în edițiune separată *Igiena poporală* de Dr. Em. Elefterescu, colaboratorulū fóiei nóstre. Acastă edițiune se estinde pe 91 de pagini octavū și cuprinde unū șiru de articuli interesanți pentru ori care romānū, care scie ceti și care ține la sánătatea sa. Costcă 45 cr. v. a. — *Academia romānă* a scosū la lumină unū nou volumū din Documentele privitoare la istoria Romānilorū culese de Eudoxiu Hormuzachi (Vol. II partea 3). În acestū volumū se cuprindū documinte latinesci dintre ani 1510—1527). — D-ni *Dimitrie A. Sturdza*, membru alū Academiei romāne, *Ghenadie Petrescu*, episcopulū de Argeșū și *Dimitrie C. Sturdza*, au începutū se publice la Bucuresci unū șiru de documinte istorice referitoare la istoria renascerei Romāniei. Acastă publicațiune cuprinde revolta lui Tudorū Vladimirescu din 1821, revoluțiunea din 1848, rostirea voinței națiunei din 1857 și rēșboiulū din 1877. — D-lū *George Bengescu*, secretarū alū ambasadei romāne din Parisū, va publică unū opū sub titlulū: „Amintiri din vieța intimă alui Alexandri din timpulū diplomației sale la Parisū.“ — D-lū *George Barițiu* a scosū de sub tiparū lucrarea sa cea mai nouă: *Părți alese din Istoria Transilvaniei pe două sute de ani în urmă.* Prețulū e 3 fl. 50 cr. și se pôte procură dela d-lū autorū din Sibiu.

Jubileulū de 25 de ani alū încoronării Maiestăței Sale Impēratului ca rege alū Ungariei se va serbă la Budapesta cu mare pompă dela 7—10 Iunie a. c. În parlamentulū ungurescū se va face propunerea, ca membri casei deputațilorū și a magnațilorū corporativū se aducă omagieile sale Impēratului. Primirea la Curte va fi grandioșă.

Aniversarea onomasticeii Reginei Romāniei s'a serbatū în 24 Aprilie la órele 11 dimineța în biserica Metropoliei fiindū de față tóte notabilitățile clericale, militare și civile.

Monumentulū mareșalului Radetzky s'a desvelitū în Viena Duminecă în 24 Aprilie. Radetzky a fostū celū mai mare beliduce alū Austriei în seculū presentū. Monumentulū s'a inauguratū în presența Monarchului, archiducilorū și a altorū demnitari înalți. Archiducele Albrecht a ținutū unū discursū. Monarchulū a đisū, că acestū monumentū va anunță generațiunilorū viitoare virtutiile militare ale lui Radetzky. Sēra a fostū reprezentațiă de gală la operă. Cu asta ocașiune *Niculae Dumba*, membru alū casei seniorilorū, a fostū decoratū cu crucea de comandorū alū ord. leopoldinū.

Academia română a conferit premiul Năsturelă-Herescu de 4000 lei d-lui D. Olănescu pentru traducerea lui Horatiu în versuri; premiul Eliade Rădulescu de 5000 lei d-lui Dr. Istrate pentru cartea sa de chemă și premiul Craiovanu de 1500 lei d-lui profesor de universitate P. Rășcanu pentru cartea sa istorică în 3 volume.

Îmbunătățirea sorții preoților în România. Ministrul de culte și instrucțiune publică din România d-lu Tache Ionescu se ocupă acum de sorțea clerului ortodox din regatul român. Pentru acestu scop a adresat prelaților bisericești o circulară, ca aceștia să-i ascernă tablourile despre numărul și calificațiunea fiecărui preot. Totodată a însărcinat pe profesorii dela facultatea teologică d-nii C. Erbiceanu și Dr. I. Cornoiu, ca să-i facă un memoriu despre starea și organizarea clerului din Rusia, Grecia, Serbia, Bulgaria și Bucovina, care să-i servescă de orientare în alcătuirea legii pentru îmbunătățirea sorții clerului. Numiți profesori au și ascernut acela memoriu d-lui ministru în 20 Aprilie. Salutăm cu bucurie această nobilă întreprindere.

Israelitismul — confesiune receptă. Din Pesta se anunță, că ministrul ung. de culte va prezenta camerei un proiect de lege referitor la recepțiunea israelitismului între celelalte confesiuni. Proiectul va conține două puncte: 1. Religiunea israelită se primesce între religiunile recepte; 2. Raportul religiunii israelite față cu celelalte religiuni recepte se va regula mai târziu.

Mulțămită publică. D-lu Alexandru Popoviciu preot gr. or. în comuna Cușma, care din cauza unui incendiu a suferit o daună de preste 1200 fl., aduce pre această cale mulțămirile sale cele mai călduroase d-lui Dr. Dumitru Ciuta avocat în Bistrița pentru suma de 10 fl., cu care a binevoit a-lu ajuta.

Casă de morte. Ministrul de comunicațiune Gabriel Baross a reposat în 10 Maiu la 11 ore din zi.

Maială. Tinerimea română din Clușu va serba Maialul în 26 Maiu st. n. 1892 în Parcul de Tiru. Pentru comitetul arangiatoru: Alexandru Bohățel, președinte; Mihai Popu, secretar; Pompiliu Danu, casar; Liviu Penciu, controlor. Inceputul la 7 ore sera. Prețul de intrare pentru persoană 1 fl. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice.

Convocare. Comitetul central alu „Reuniunii învățătorilor gr. cat. români din jurul Gherlei” are onore a convoca pe membri acestei reuniuni la adunarea generală, ce se va ține în Beclanu la 7 și 8 Iunie st. n. a. c. după următoarea programă: In 7 Iunie dim. la 8 ore se va celebra s. Liturgiă, după sfârșitul căreia membri se vor aduna în școla gr. cat. din locu. Ședința I: 1. Deschiderea ședinței și constatarea membrilor prezenți. 2. Citirea raportului generalu, 3. Abdicerea oficialilor și constituirea unei

ședințe electorale „ad hoc”, carea va alege noul comitetu, 4. Alegerea deosebitelor comisii. Ședința a II-a: 5. Se va lua esamenul dela școla gr. cat. din locu, 6. Se va discuta — în ședință închisă — rezultatul aceluia din punctu de vedere didactic. Ședința a III-a: 7. Deschiderea ședinței și constatarea celor prezenți, 8. Prelegere „despre pensionarea învățătorilor” de prof. V. Lessiu, 9. Luarea rapoartelor deosebitelor comisii, 10. Defigerea locului adunării generalu viitoare. 11. Alegerea unei comisii pentru autenticarea protocolului. 12. Inchiderea adunării. — Din ședința comitetului centralu ținută în Gherla la 28 Aprilu n. 1892. Andreiu Antonu, vicepreședinte. Ilariu Boroșu, secretar.

Găcitură de șacū.

de AURELIA ANCA.

Se poate deslegă după săritura calului.

tutū	te	morū	din	a	dorū	sam	di-
a-	pulū	bă-	a-	Scri-	gră-	te	Pes-
și	vên-	bescū.	De-	nóp-	gă-	nă,	eri
și	têu	di-	sescū	iu-	vor-	te	mai
tu-	bescū	că-	ba	nă;	Pe	gân-	Fer-
alū	nă-	Te	gră-	tū	te	nu-	na-
iu-	lū;	de	ti-	pulū	ađi	me-	dindū
Pe	ne	din	și	catū	la	si-	eu

Timpu de deslegare până la 1 Iunie. Intre găcitori se va sorți o carte.

Deslegarea logogrifului din Nr. 7 alu diarului nostru e următoarea:

Saloniki	Teslov	Aneta	Ucase
Etate	Emil	Sir	Luminez
Coda vulpei	Luni	Têut	Ungaria
Rachiten	Eldos	Elba	Ing
Eugenia	Cubin	Lat	

Literile inițiale cetite de sus în jos dau: „Secretele Castelului”, iar cele finale cetite de jos în sus: „Gazeta Transilvaniei.”

Bine au deslegat d-șorele: Maria D. Mihailovă, Satul nou; Iovanca Gruia, Alibunară și domni: Nicolae Onciu, Uzdin și George Matheiu, conducătoru de tipografiă în Bistrița.

Premiul l-a dobândit d-șora Maria D. Mihailovă.

POSTA REDACȚIUNEI.

Arestanta. Se va publica. Găcitura e prea mare.

H-a. Lucrurile le-am primitu.

I. în Năsăud. Lucruri provenitoare dela anonimi nu publicăm.

V. I. și I. B. în Blăși. Am primitu.

Pe albumul d-șorei L. In numărul venitoru.